

Nr 65.

Ankom till Riksdagens kansli den 15 april 1910 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till Piteå stad af viss kyrkoherden i Piteå stadsförsamlings pastorat på lön anslagen jord.

(1:a A.)

I en till Riksdagen den 18 mars 1910 aflåten, till jordbruksutskottets förberedande handläggning öfverlämnad proposition, nr 138, har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgifva att den kyrkoherden i Piteå stadsförsamlings pastorat på lön anslagna stadsjord må, i den mån enskild rätt ej därigenom kränkes, afstås till Piteå stad mot en till kyrkoherden i pastoratet utgående årlig ersättning, som af Kungl. Maj:t efter förslag af en nämnd, bestående af tre personer, af hvilka indelningshafvaren och staden skola utse hvardera en samt Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län och domkapitlet i Luleå den tredje, bestämmas i spannmål, hälften råg och hälften korn, att lösas med penningar efter medelmarkegångspris, dock att ifrågasvarande årliga ersättning icke må i något fall understiga 500 kronor, med rätt för vederbörande indelningshafvare att kvartalsvis uppbära beloppet å stadens kassakontor.

Enligt berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i ärendet anfört följande:

»Genom nådigt bref den 20 april 1900 förordnades, att Piteå stadsförsamling skulle den 1 maj 1901 afskiljas från Piteå pastorat och utgöra ett särskildt regalt gäll, hvarvid stadskomministerstjänsten skulle

indragas. I sammanhang härmed föreskrefs vidare, att blifvande kyrkoherde i Piteå stadsförsamling skulle såsom boställe innehafva dittillsvarande stadskomministersgården med därtill anslagna stadsjord; att sagda boställsgård skulle af stadsförsamlingen förses med de för ett kyrkoherdeboställe erforderliga hus, hvarefter med byggnads- och underhållsskyldigheten skulle förhållas enligt lag; samt att kyrkoherden utöfver nämnda boställsförmån skulle, under den tid nu gällande lönereglering för prästerskapet i Piteå pastorat fortfarande ägde bestånd, äga att uppbära dels samtliga de prästlöne-medel, hvilka enligt nådiga resolutionen den 16 april 1870 från stadsförsamlingen utginge, dels ock, därest berörda löne-medel icke uppginge till 3,500 kronor, af stadsförsamlingen, jämlikt dess åtagande, det belopp, som för lönens fyllande till sistnämnda summa erfordrades; och skulle detta belopp af församlingens skattskyldiga medlemmar utgöras efter den för rösträtt å kyrkostämma stadgade grund.

Sedan fråga uppstått om höjning af den sålunda bestämda kyrkoherdelönen och en för denna frågas utredande tillsatt kommitté däröfver afgifvit betänkande, beslöt församlingen å kyrkostämma den 31 december 1906, bland annat, att höja kyrkoherdelönen till 4,000 kronor under förutsättning, att den åt kyrkoherden anslagna stadsjorden finge återgå till staden. At kyrkorådet uppdrogs att vidtaga nödiga åtgärder för verkställande af detta beslut.

Med bifogande af ett utaf indelningshafvaren kyrkoherden Gustav Hörnström afgifvet yttrande har nu kyrkorådets ordförande å kyrkorådets vägnar hos Kungl. Maj:t gjort underdånig framställning i ärendet och därvid anført hufvudsakligen följande. Det hade icke lyckats kyrkorådet att utreda, när och huru ifrågavarande stadsjord, som bestode af två på skilda håll belägna gården om tillhoppa omkring 1,5 hektar, anslagits åt stadens komminister. Att den vore stadsjord, lede intet tvifvel, då den vore belägen inom staden i öfrigt tillhörig mark. Troligen hade den i sammanhang med kyrkans byggande i slutet af 1680-talet öfverlåtits till och sedan på grund af häfd innehafts af stadens präst. I sammanhang med sin underdåniga framställning att få bilda särskildt pastorat hade församlingen begärt, att nu i fråga varande jord skulle återbördas till staden, men då utredning saknats rörande jordens rätta natur och då jorden syntes behöflig äfven för en blifvande kyrkoherde, hade denna begäran icke vunnit nådigt afseende. I sitt ansöknings bifogade yttrande hade boställshafvaren förklarat sig icke hafva något att erinra mot att afstå boställsjorden på de af församlingen erbjudna villkor, helst som han därigenom erhöle en löneförbättring, flere gånger större än den till 75 à 100 kronor för år

uppgående inkomsten af jorden. Församlingen hade dessutom ett särskildt skäl att önska ifrågavarande jords återbördande till staden. Församlingen skulle nämligen, därest indelningshafvaren ville själf förbruka jordens afkastning, nödgas uppföra och underhålla därför erforderliga åbyggnader. Då den af kyrkostämman beslutade anordning sålunda lände först och främst innehafvaren af kyrkoherdebefattningen, men äfven församlingen till fördel, hemställde kyrkorådet å församlingens vägnar i underdånighet, det täcktes Kungl. Maj:t medgifva, att den till kyrkoherdebefattningen i Piteå stadsförsamling enligt nådiga resolutionen den 20 april 1900 anslagna stadsjord från och med år 1908 måtte få återgå till staden mot det att församlingen, så länge nu gällande lönereglering ägde tillämpning, garanterade sin kyrkoherde en kontant lön af 4,000 kronor jämte i sagda nådiga resolution föreskrifven bostad.

På grund af nådig remiss har kammarkollegium i detta ärende inhämtat yttranden af vederbörande kontraktsprost, magistraten i Piteå, domkapitlet i Luleå och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, sistnämnda båda yttranden dagtecknade respektive den 8 augusti och den 17 oktober 1907, hvarefter kammarkollegium, som låtit i kammarkivet verkställa undersökning i ärendet, den 15 december 1909 afgifvit eget underdånigt utlåtande däri.

Kammarkollegium har i berörda utlåtande — jämte meddelande att med ledning af de för kollegium tillgängliga handlingar icke kunnat ådagaläggas annat förhållande, än att ifrågavarande jord blifvit anvisad stads-komministern i Piteå i enlighet med den i prästerskapets tid efter annan utfärdade privilegier intagna bestämmelsen, att pastorer i städerna skulle försörjas af städerna med publika hus och gårdar — i underdånighet anført, att kollegium icke hade något att erinra mot nådigt bifall till ansökningen på sådant sätt, att ifrågavarande, kyrkoherden i Piteå nu anslagna löningsjord finge, om enskild rätt ej därigenom kränktes, till staden öfverlåtas mot en till samme kyrkoherde utgående årlig ersättning, som af Kungl. Maj:t efter förslag af en nämnd, bestående af tre personer, af hvilka indelningshafvaren och staden utsåge hvardera en samt Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län och domkapitlet i Luleå den tredje, bestämdes i spannmål, hälften råg och hälften korn, att lösas med penningar efter medelmarkegångspris, dock att denna ersättning icke finge i något fall understiga 500 kronor.

På grund af hvad i ärendet förekommit anser jag skäl ej förefinnas att motsätta sig den begärda öfverlåtelsen.

Den jord, hvarom i förevarande ärende är fråga, synes emellertid vara af den beskaffenhet, att densamma jämlikt 114 § regeringsformen och

prästerskapets privilegier af den 16 oktober 1723 icke kan till Piteå stad afstås, på sätt nu blifvit ifrågasatt, utan Riksdagen och Kyrkomötets bifall.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 15 april 1910.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.
